

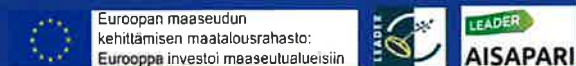
LOPPURAPORTTI A A L L O K K O

K
U
T
S
U
U

Maria Lampinen

30.9.2018

Hankenumero: 12237

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

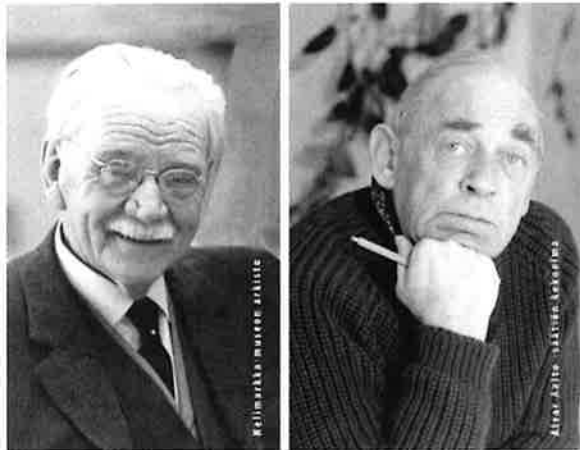
LEADER
AISAPARI

1. TOTEUTTAJAN NIMI

Alajärven kaupunki
Etelä-Pohjanmaan aluetaidemuseo
Nelimarkka-museo
Maria Lampinen

2. HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS

Aallokko kutsuu
Hankenumero 12237

Eero Nelimarkka (1989-1977) Alvar Aalto (1891 – 1976)

”Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitteena on sovittaa Alvar Aallon elämäntyö Alajärvellä Nelimarkka-museon toimintaan, laatimalla käyttösuunnitelma vuosia tyhjänä olleelle Villa Väinölälle ja toimintasuunnitelma Alajärven Aalto-rakennuksien tunnetuksi tekemiselle ja liittämiseksi osaksi alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä Aalto-kokonaisuutta.”

Villa Väinölä kesällä 2016

3. Yhteenveto hankkeesta

Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitteena on ollut Alvar Aallon elämäntyön sovittaminen Nelimarkka-museon toimintaan, laatimalla käyttösuunnitelma Villa Väinölä-rakennukselle ja toimintasuunnitelma Aallon Alajärven yhteyden tunnetuksi tekemiselle ja liittämiseksi osaksi alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä Aalto-kokonaisuutta.

Hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet sovelletusti eri aikataulussa ja mittakaavassa mitä alun perin on suunniteltu. Suurimman haasteen hankkeen toteuttamiselle asetti rinnakkain toiminut investointihanke Väinölä valmiiksi, koska rakennuksen restaurointityö kesti arvioitua kauemmin. Väinölään käyttösuunnitelma valmistui aikataulun mukaisesti, mutta toiminta ei voinut käynnistyä keskeneräisessä rakennuksessa.

Villa Väinölään käyttösuunnitelman punaiseksi langaksi muodostui ajatus toteuttaa molempien herrojen Eero Nelimarkan (1891 – 1977) ja Alvar Aallon (1898- 1976) unelmia Väinölään tiloissa.

Molemmat herrat olivat kosmopoliitteja ja arvostivat kansainvälistymistä. Kansainvälisen Nelimarkka-residenssin arkkitehtuuri-, muotoilu- ja kuvanveistoyksikön siirtäminen Väinölään tiloihin sopii hyvin tätä taustaa vasten. Väinölään toiminnan kehittämisen ympärille muodostui työryhmä, joka koostui alueen kuvataiteilijoista, kuvataideopettajista, Eero Nelimarkan huvilaseuran jäsenistä, kirjastojen ja museon henkilökunnasta ym. kulttuuriväestä.

Residenssitoiminnan kehittämistä varten suunnitellut opintomatkat suuntasivat Espanjassa Alicanteen, Murciaan, Torreviejaan sekä Fuengirolaan ja Saksassa Berliiniin ja Kasseliin. Opintomatkojen kautta lähdettiin hakemaan ideoita kansainvälisiä yhteistyöprojekteja varten. Ulkomaanmatkoilla onnistuttiin solmimaan suhteita taiteilijoihin, kuvataideopettajiin, galleristeihin, taiteilijaresidensseihin, Suomen kulttuuri ja tiedeinstituutteihin sekä yliopistojen kuvataide- ja arkkitehtuurilaitoksiin. Matkojen tuloksena löytyi runsaasti innostuneita yhteistyökumppaneita ja yhteisissä työkokouksissa syntyi monta hyvää projekti-idea toteutettaviksi Villa Väinölään. Eero Nelimarkan arvoja noudattava muotokuva- ja maisemaseminaari, Alvar Aallon arvojen mukainen arkkitehtuurisymposiumi ja Alajärven kaupunkikuvassa näkyvä mittavampi työpaja ja ryhmänäyttely.

Villa Väinölän yläkerrassa oleva työpajatila on kunnostettu alueen yleishyödyllistä käyttöä varten. Työpajatilassa on tarkoitus järjestää taideopetusta Nelimarkan suunnittelemaan tapaan – taideleirien, työpajojen ja kurssien muodossa yhteistyössä alueen taiteilijoiden, kuvataideopettajien, Alajärven taideyhdistyksen, kuvataidekoulu Eeron ja Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston ym. toimijoiden kanssa. Nelimarkka haaveili aikanaan omasta taidekoulusta Nelimarkan akatemiasta. Nelimarkan akatemiaan liittyvän toiminnan oli tarkoitus käynnistyä jo hankeaikana. Ensimmäinen Nelimarkan akatemiaan soveltuva tapahtuma kunnostetussa Väinölässä oli kuvataiteilija Marja Kolun muotokuvaprojekti kesällä 2018. Interaktiiviseen muotokuvaprojektiin *Kasvoista kasvoihin* sisältyi näyttely ja työpaja.

Alvar Aalto oli sitä mieltä, että alueen asukkailla pitää olla viihtyisä tila, missä kokoontua ja seurustella keskenään. Villa Väinölän ympäristöstä pyritään luomaan Aallon ajatusten arvoinen sosiaalinen tila kulttuuritapahtumia, yksityistilaisuuksia, kokouskäyttöä ja vapaata yhdessäoloa varten. Väinölässä voi seurustella vaikka vain kahvikupin äärellä. Keittiön yhteydessä toimii pieni kahvio, Café de Nelimarkan sivupiste Café Casa Väinö, joka on toistaiseksi auki vain satunnaisesti. Kahvioon on kerätty kirjallisuutta Nelimarkasta ja Aallosta sekä ajankohtaista tietoa alueen yleisestä kulttuuritarjonnasta. Kahvio toimii ollessaan auki, myös matkailijoiden info-pisteenä.

Väinölään tarkoitettu Aalto-näyttely oli hankesuunnitelmassa pieni perusnäyttely ja kulki hankkeen alussa nimellä *Alvar Aalto – Elämää Alajärvellä*. Kun selvisi, että Väinölä tulee olemaan rakennustyömaana koko Suomi 100 juhluvuoden ajan piti Aalto-näyttelylle keksiä uusi tila. Kysymykseen tuli luonnollisesti Nelimarkka-museon näyttelytila ja juhluvuoden teema yhdessä muutti näyttelyn luonnetta mittavaksi Eeron ja Alvarin yhteisnäyttelyksi. Yhteisnäyttely *Mestarit yhdessä – Eero Nelimarkka ja Alvar Aalto Alajärven maisemissa* täytti kaikki Nelimarkka-museon näyttelytilat 17.6. – 24.9.2017. Osa näyttelyä on esillä edelleen museon perusnäyttelynä. Aallokko kutsuu -hanke on kerännyt tiedon, koonnut aineiston ja suunnitellut ripustuksen, Nelimarkka-museo tarjosi tilat ja vastasi pääasiassa tiedotuksesta juhlanäyttelyn ajan. Mestarit yhdessä -projekti oli osa valtakunnallista Suomi 100 ohjelmaa. Siitä tuli Aallokko kutsuu -hankkeen päätapahtuma ja Nelimarkka-museon Suomi 100 juhlanäyttely. Näyttelyn yhteyteen järjestettiin Mestarit yhdessä viikko, johon kuului erilaista oheisohjelmaa.

Mestarit yhdessä näyttelyn suunnitteluvaiheessa valmistui Power-point esitys Alvar Aalto – Elämä ja Työ Alajärvellä. Sitä on esitetty Alajärven kaupungin tilaisuuksissa ja hyödynnetty valtakunnallisen Aalto-matkailureitin suunnittelussa.

Tavoite järjestää Väinölään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Suomi 100 -tilaisuuksia ja profiloita Alajärvestä vetovoimainen kulttuurimatkailukohde - Taiteen ja Arkkitehtuurin kaupunki 2017 ei toteutunut. Mestarit yhdessä -näyttelyn esitteessä käytettiin mainittua profilointia ja sitä on tarkoitus käyttää tulevaisakin tapahtumissa.

Kuvataiteilijat ja kuvataideopettajat innostuivat suunnittelemaan ryhmänäyttelyä Villa Väinölään. Näyttelyn *MONET mestarit yhdessä* oli tarkoitus olla esillä Väinölässä rinnakkain Nelimarkka-museon Mestarit yhdessä -näyttelyn kanssa. MONET mestarit yhdessä -näyttely on edelleen Väinölän ohjelmassa, mutta aikataulu on vielä avoin. Näyttelyssä ovat mukana ainakin Elina Försti,

Markku-Tapani Hakala, Nina Nahkala, Ritva Lindberg, Saira Sippola, Vuokko Oja, Tuula Ylivinkka, Seppo Pusa, Antti Maasalo, Ulla Hautamäki, Anni Viitala ja Jani Kaunisto.

Mestarit yhdessä -näyttely toteuttaa samalla hankkeen tavoitetta tehdä Aallon Alajärvi-yhteys tunnetuksi ja levittää tietoa siitä. Näyttelyssä on valokuvia, pienoismalleja piirroksia ja videoita sekä kymmeniä seinätekstilevyjä, jotka kronologisesti ja teemoittain kertovat Aallon mittavasta elämäntyöstä painottaen hänen jaksojaan Alajärvellä. Näyttely on saanut hyvää palautetta ja sen on nähnyt jo tuhannet näyttelyvieraat. Osa näyttelyä on esillä edelleen museon perusnäyttelyinä. Näyttelyssä oleva Aalto-tieto säilyy Nelimarkka-museon arkistossa ja on saatavana yleishyödyllistä käyttöä varten.

Alajärveen liittyvän Aalto-tiedon levittämisen toimintasuunnitelman keskeinen toimenpide on tarjota Mestarit yhdessä -näyttelyä kiertoon. Lisäksi tiedotetaan Alajärven ajankohtaisista Aalto-tapahtumista Suomentiede- ja ulkomaan instituuteille sekä kotimaisille, että kansainvälisille arkkitehtuurin liittyville kontakteille. Mestarit yhdessä -näyttely levittää tietoa Aallon elämästä ja työstä Alajärvellä, sekä asettaa Alajärven rakennukset osaksi alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä Aalto-kokonaisuutta. Kiertonäyttely on otettu vastaan Espanjassa ja kierros alkaa Suomen Madridin instituutin ja Malagan seudulla olevan Frame Gallerian näyttelytiloista. Näyttely on muuntautumiskykyinen eri kokoisia tiloja varten ja Espanjaan lähtevän näyttelyn kokoonpanoa suunnitellaan parhaillaan. Näyttelyn ajankohdat ovat vielä auki.

Aallokko kutsuu -hankkeen alkuperäinen kesto oli 1.11.2015 – 31.12.2017. Hanke aloitti toimintansa omalla riskillä 1.1.2016, vaikka tukipäätös tuli vasta 19.4.2016. Hanke toivoi vielä syksyllä 2017, että Väinölän restaurointityö ehtisi valmistua kevään 2018 aikana ja sai jatkoaikaa 31.5.2018 saakka. Suunnitelmissa oli yhteisen Aallokko kutsuu -hankkeen päätösjuhlan ja Villa Väinölän avajaisjuhlan vietto. Väinölän kunnostusta viimeisteltiin vielä kesäkuun 2018 puolella, joten juhlaa ei järjestetty.

Villa Väinölä on kuitenkin käyttökunnossa. Residenssissä on asukkaita ja tapahtumia järjestetään resurssien mukaan. Osa Mestarit yhdessä -näyttelyn seinäteksteistä sekä Alajärven kaupungin arkiston Aaltojen perhe-elämää Alajärvellä esittävistä valokuvista on koottu tilapäiseksi perusnäyttelyksi Väinölään. Näyttely ja kahvio ovat auki yksittäisten tapahtumien yhteydessä sekä museosihteerin ja hankevetäjän ollessa paikalla työpisteessään.

Mestarit yhdessä -näyttely Nelimarkka-museossa.

4. RAPORTTI

4.1. Hankkeen tavoitteet

a. ylempien tason tavoitteet

Aalokko kutsuu -hankkeen ylempien tason tavoitteet painottavat alueen elinvoimaisuutta, vahvistavat paikallisidentiteettiä ja edistävät kansainvälistymistä.

Hankeidea syntyi 2015, kun Alvar Aallon 1926 suunnittelema Villa Väinölä rakennus siirtyi Nelimarkka-museon hallintaan. Rakennus oli tyhjillään ja kansainvälinen taiteilijatalo Nelimarkka-residenssi tarvitsi lisätilaa. Keskustassa sijaitseva rakennus on helposti saavutettava tapahtumapaikka residenssin tarjoamalle kansainväliselle toiminnalle kursseille, teematapahtumille, seminaareille, näyttelyille ym.

Hankkeen keskiössä on maailman kuulu arkkitehti akateemikko Alvar Aalto. Tieto Aallon mittavasta elämäntyöstä Alajärvellä oli hankkeen aloitusvaiheessa varsin niukkaa ja tuntematonta. Tilanne muuttui hankkeesta riippumattoman tapahtuman ansiosta. Merkittävä tiedonlevitys kanava aukesi helmikuussa 2017, kun Alajärven kaupunki allekirjoitti Aalto-kaupunkien verkostointisopimuksen.

Aalokko kutsuu -hankkeen tavoitteena on ollut Alvar Aallon Alajärveen liittyvän elämäntyön tunnetuksi tekeminen ja tiedon jakaminen eri muodoissa. Tieto tuo alueelle vetovoimaa ja houkuttelee matkailijoita, tutkijoita sekä kulttuuriväkeä paikan päälle. Ulkopaikkakuntalaiset, jotka viipyvät pidempään käyttävät paikkakunnan palveluita ja lisäävät sitä kautta alueen elinvoimaisuutta. Ulkoa päin tuleva mielenkiinto oman alueen nähtävyyksiä kohtaan vahvistaa samalla paikallisidentiteettiä. Kohteiden ollessa liian lähellä niiden arvoa ei itse huomaa. Hanke painottaa paikallisidentiteetin vahvistamista myös suunnitelmassa tehdä Väinölä tiloista ja pihapiiristä asukkaiden kohtaamisympäristö. Yhteisöllisyyttä on tarkoitus edistää viihtyisän kahvio-, kokous- ja työpajatilan muodossa sekä erilaisten kulttuuritapahtumien yhteydessä.

b. hankkeen tavoitteet

Aalokko kutsuu -hankehakemuksen tavoitteet ovat olleet seuraavat:

Aalokko kutsuu -hankkeen tavoitteena on sovittaa Alvar Aallon elämäntyö Alajärvellä Nelimarkka-museon toimintaan, laatimalla käyttösuunnitelma vuosia tyhjänä olleelle Villa Väinölälle ja toimintasuunnitelma Alajärven Aalto-rakennuksien tunnetuksi tekemiselle ja liittämiseksi osaksi alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä Aalto-kokonaisuutta.

Tarkoituksena on profiloida yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Alajärvestä vetovoimainen kulttuurimatkailukohde - Taiteen ja Arkkitehtuurin Kaupunki 2017. Villa Väinölä toiminta käynnistyy Suomi100 juhluvuoden kunniaksi ja on pysyvää hankkeen päättymisen jälkeen. Hankkeessa suunnitellaan Villa Väinölä perusnäyttely, perustetaan rakennukseen pieni kahvila ja Alajärven Aalto -infopiste. Kerätään Alajärveen liittyvää Aalto-tietoa näyttelyä ja infopistettä varten, sekä

muiden toimijoiden yleishyödylliseen käyttöön. Perustetaan Villa Väinölään Nelimarkka-residenssin arkkitehtuuri- ja kuvanveistoyksikkö. Tätä varten kootaan työryhmä mm. taiteilijoista ja kehitetään yhteistyötä olemassa olevien kv-kontaktien kanssa mm. opintomatkojen muodossa. Haetaan hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja suomalaisestaresidenssistä, jonka tarkoituksena on edistää kestäviä arvoja ja elämäntapaa, ekologista ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä eri taiteen- ja tieteenlajien asemaa. Suunnitellaan taideleirejä, työpajoja ja kursseja Villa Väinölään yhteistyössä Alajärven taideyhdistyksen, kuvataidekoulun ja kansalaisopiston kanssa. Suunnitellaan Villa Väinölään juhluvuoden SUOMI 100- tapahtumia. Solmitaan uusia suhteita arkkitehtuuripainotteisiin residensseihin ja yliopistoihin.

4.2. Toteutus

a. toimenpiteet

Ennen kuin tietoa voi levittää ja viedä eteenpäin, sitä täytyy olla riittävästi itsellä. Sanotaan, että sinun pitää tietää 100, niin voit antaa 10. Keskeinen toimenpide aina Aallokko kutsuu -hankkeen alusta sen päättymiseen saakka on ollut tiedon keruu. Aalto-aineistoa on loputtomasti, eikä kaikkea ole vielä luetteloitu. On ollut välttämätöntä saada edes alustava yhtenäinen kuva Alvar Aallon valtavasta elämäнкаaresta, pystyäkseen suhteuttamaan Alajärven osuus kokonaisuuteen. Hanke on kerännyt tietoa kirjallisuudesta, arkistoista ja ihmisten kertomuksista.

Toinen Aallokko kutsuu -hankkeen läpi kulkeva toimenpide on ollut hankkeen opintomatkat. Opintomatoilla on luotu pohjaa Väinölään kansainväliselle toiminnalle ja kehitetty yhteistyöprojekti-ideoita kumppaneiden kanssa. Matkakohteissa on usein saatu lisää Nelimarkka ja Aalto -tietoa seuraamalla mestareiden jälkiä, silloin kun niitä on ollut tiedossa. Opintomatkojen jokaisessa kohteessa on levitetty Alajärveen liittyvää Aalto-tietoa, esitteiden ja esittelyjen muodossa.

Näyttely

Villa Väinölään restaurointityö viivästyi, eikä sinne ollut mahdollista ripustaa Aalto -näyttelyä Suomi 100 vuoden kunniaksi. Oli mietittävä uusi ratkaisu Väinölään perusnäyttelyä varten. Ratkaisu syntyi luontevasti, kun Suomi 100 juhlan teema ”yhdessä” julkistettiin. Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitteena on sovittaa Alvar Aallon elämäntyö Alajärvellä Nelimarkka-museon toimintaan, joten Eero Nelimarkan ja Alvar Aallon yhteisnäyttely Nelimarkka-museon tiloissa kävi hankkeen tavoitteeseen. Työn jako sovittiin siten, että Nelimarkka-museo tarjoaa tilan ja vastaa tiedotuksesta ja hanke kokoaa näyttelyn ja suunnittelee ripustuksen. Mestarit yhdessä – Eero Nelimarkka ja Alvar Aalto Alajärven maisemissa -näyttelystä 17.6.-24.9.2017, tuli Aallokko kutsuu -hankkeen päätapahtuma ja Nelimarkka-museon Suomi 100 juhlanäyttely. Mestarit yhdessä -projekti oli osana valtakunnallista Suomi 100 juhluvuoden ohjelmaa. Osa Mestarit yhdessä -näyttelystä jäi Nelimarkka-museon perusnäyttelyksi.

Aallokko kutsuu -hanke kohtasi uusia haasteita, kun pieneksi perusnäyttelyksi suunnitellun näyttelyn mittasuhte kasvoi. Piti sovittaa kaksi täysin erilaista suurmiestä yhteen? Vaikka Nelimarkka oli tuttu ennestään, oli hänestä löydettävä Aallon rinnalle sopivia esitysmuotoja. Vaikka herrat olivat toistensa vastakohtia, löytyi heistä yllättävän paljon yhteisiä teemoja ja näyttelyn rakenne alkoi hahmottua sitä kautta.

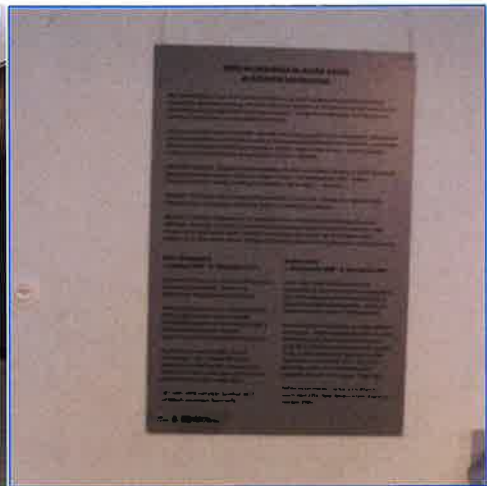
Mestarit yhdessä -näyttelyn kulku etenee kronologisesti teemoittain painottaen itsenäistymisen aikaa ja sotavuosia. Näyttelykokonaisuuteen kuului maalauksia, piirroksia, pienoismalleja, valokuvia, kirjeitä videoita ym. aineistoa Nelimarkka-museon arkistoista, Jyväskylän Aalto-säätiön kokoelmista sekä yksityisistä kokoelmista.

Aineiston keruun yhteydessä valmistui Power-point esitys Alvar Aalto – Elämä ja työ Alajärvellä. Hyvissä ajoin, noin neljä kuukautta ennen näyttelyn avaamista saatiin Mestarit yhdessä – esite levitykseen. Esite korostaa hankkeen tavoitetta profiloida Alajärvestä taiteen ja arkkitehtuurin kaupunki 2017.

Aineiston keruuvaiheessa tehtiin Mestarit yhdessä -opintomatka Toscanaan. Matkaan osallistunut työryhmä seurasi mestareiden jalanjälkiä, teki oivalluksia ja otti kuvia. Matkan johtolankoja olivat mestareiden omat kertomukset kirjeissä ja merkinnät kartoissa, mm. Alvar Aallon häämatkalla tehdyt karttamerkinnät olivat käytettävissämme. Molemmat mestarit ihailivat San Marcon luostaria Firenzessä ja siellä sijaitsevia Fra Angelicon maalauksia. Fra Angelicon maalaus Marian ilmoitus toimi Aallon inspiraation lähteenä, kun hän suunnitteli Villa Väinölä-rakennusta. Tutustuimme myös molempien ihailemaan Fiesolen keskiaikaiseen kukkulakaupunkiin ja vierailimme Aallon suunnittelemassa Riolan kirkossa, joka on aikainen Alajärven kaupungintalon kanssa. Nouseva kukkulakaupunki Siena teki ryhmäämme syvän vaikutuksen ja opetti ymmärtämään Aallon materiaaliratkaisuja syvemmällä tasolla. Kaupunki on rakennettu punatiilestä sekä tummasta ja vaaleasta marmorista. Opintomatalla otetut valokuvat tutustumiskohteista liitettiin osaksi Mestarit yhdessä -näyttelyä.

Työläin ja raskain näyttelyyn ja ehkä koko hankkeeseen liittyvä toimenpide oli seinätekstien laatiminen aikajana muotoon ja yhteisten teemojen alle. Seinälle ripustettavia alumiinilevyjä, joille vedostettiin tekstejä ja kuvia kertyi lopulta 42 kpl.

Mestarit yhdessä -näyttelyn yhteyteen järjestettiin Mestarit yhdessä -viikko. Ajankohdaksi valittiin Nelimarkka-museon syntymäpäiväviikko, museo avattiin 8.8.1964. Mestarit yhdessä -viikon ohjelmaan kuului: Aalto Akatemian johtaja Esa Laaksosen pitämä Aalto -luento Alajärven kirjastossa; kulttuuriretki Lehtimäen kulttuurikohteisiin - Tuula Ylivinkan ja Seppo Pusan näyttelyt, Antti Maasalonen näyttelyt ja työtilat, Sari Haapaniemen näyttely; Eero Ojajärven käsikirjoittama näyttelmä Kaksi viisasta miestä, joka esitettiin Nelimarkka-museon pääsalissa. Viikon aikana järjestettiin lisäksi opaskierroksia sekä aiheeseen liittyviä työpajoja.

Mestarit yhdessä -näyttelyn teemoja ovat: Pariisi, Alajarven kirkko, Itsenäistymisen aika, Italia, Kansallismaiseman maalari ja kansallisarkkitehti, Sotavuodet ja unelmat. Kuvat ovat Nelimarkka-museon arkistosta.

Väinölään käyttösuunnitelma

Villa Väinölään käyttöönottoa varten oli laadittava käyttösuunnitelma, joka sopii Nelimarkka-museon toimintaan. Punainen lanka löytyi Mestarit yhdessä -näyttelyn suunnittelun yhteydessä. Aalto-näyttely tulisi esille Nelimarkan rakennukseen, joten Nelimarkkaan liittyviä tapahtumia voisi vastavuoroisesti järjestää Aallon rakennuksessa: seminaareja, luentoja ja taideopetusta ym..

Molemmat mestarit olivat sosiaalisia ja kansainvälisiä ihmisiä, joten profiiliin sopii hyvin avata ovet sekä alueen asukkaita että kansainvälisiä taiteilijoita varten. Rakennuksen yleishyödyllisistä tiloista tulisi Aallon toiveiden mukainen asukkaiden kohtaamispaikka kokouksien, kulttuuritapahtumien, työpajojen tai viihtyisästi kahvikupin äärellä. Kansainvälinen residenssitoiminta tukee herrojen kosmopoliittisia arvoja ja ratkaisee samalla Villa Nelimarkan tilan puutteen.

Hanke on kuunnellut myös kentän toiveita käyttösuunnitelmaa laatiessa ja kansainvälistä yhteistyötä kehittäessä. Työryhmäksi on muodostunut kokoonpano Nelimarkka-museon henkilökuntaa, kuvataiteilijoita, kuvataideopettajia, Eero Nelimarkan huvilaseuran jäseniä, ym kulttuuriväkeä.

Kansainvälistä toimintaa on kehitetty opintomatkojen muodossa ja kohteet on valittu olemassa olevien kontaktien perusteella. Alicanten ja Murcian seudun yhteyshenkilöitä ovat kuvataiteilijat kuvataideopettajat Belen Conesa ja Paola Ruiz Molto ja yhteistyötahoina siellä sijaitsevat residenssit La Postiza ja La Conservera sekä Murcian yliopiston kuvataidelaitos. Kuvanveistäjä Alberto Ferretti on yhteyshenkilönä Torreviejan alueella, hän on aktiivinen toimija paikallisessa kulttuurikeskuksessa. Berliinissä yhteyshenkilöitä olivat Berliinin yliopiston Aalto-

tutkia Clemens Hamilke sekä Bethanien-residenssissä työskentelevä kuvataiteilija Wolf Hamm. Wolfin äiti on syntynyt Alajärvellä.

Matkojen toimenpiteitä olivat residenssienvälisen yhteistyön ideointi työkokouksien muodossa taideopetukseen tutustuminen, näyttelyn- ja taiteilijanvaihdon mahdollisuuksien selvittäminen vierailemalla kuvataidekouluissa, näyttelytiloissa ja taiteilijoiden työhuoneilla. Berliinissä vierailimme Suomen Saksan instituutissa esittelemässä omaa toimintaamme ja Kasselissa otimme mallia Documenta -näyttelystä, siitä miten mittava näyttely on toteutettu koko kaupunkikuvassa. Alajärven kaupungin näyttelytilojen lisääntyminen Villa Väinölän myötä antaa mahdollisuuksia laajemmillekin näyttelyprojekteille.

Matkailu

Toimenpiteitä matkailun edistämistä varten olivat yhteistyö Culture Finlandin ja Blue Berry Consultingin kanssa. Yhteistyön tuloksena syntyi matkailupaketti "Alajärvi in the steps of Alvar Aalto". Paketti oli esillä Be Nordic messuilla Milanossa 2016.

Villa Väinölässä on tarkoitus toimia Nelimarkka-museon ranskalaisen "Café de Nelimarkan" sivupiste italialainen "Cafée Casa Väinö". Kahvioon on koottu kirjallisuutta ja esitetietoa Aallosta, Nelimarkasta sekä alueen muista taiteilijoista ja kulttuuritapahtumista, matkailijoita ym. kiinnostuneita varten.

Kestävä kehitys

Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitteisiin kuuluu pohtia Villa Väinölän toimintaa myös kestävästä kehityksen näkökulmasta. Opintomatka Hyrynsalmen Mustarinda-residenssiin peruuntui, mutta siitä huolimatta saatiin luotua tiivis yhteys kohteeseen. Mustarinda-residenssin toiminnan johtaja Pauliina Leikas toimi Nelimarkka-museon vs. museolehtorina muutaman kuukauden verran ja hänen kanssaan keskusteltiin kestävästä kehityksen käytännöistä. Hän on valmis antamaan neuvoja Väinölän toiminnan suhteen, kun se on ajankohtaista. Mustarinda on aika tiukka toiminnassaan, he priorisoivat esim. taiteilijoita, jotka tulevat junalla lentämisen edelle. Väinölään soveltuvia käytäntöjä pitää vielä harkita.

Alajärveen liittyvän Aalto-tiedon levitys

Paras kanava Alajärven Aalto-tiedon levitykseen ja liittämiseen osaksi alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä Aalto-kokonaisuutta syntyi kun Alajärven kaupunki allekirjoitti Aalto-kaupunkien verkostosopimuksen helmikuussa 2017.

Aallokko kutsuu -hankkeen kokoama Power-point esitys valmistui allekirjoitustilaisuutta varten ja Mestarit yhdessä -esite ehti mukaan Aalto-kaupunkien ensimmäiseen yleiskokoukseen. Aallokko kutsuu -hanke ehti olla mukana valtakunnallisen Aalto-matkailureitti hankkeen alussa syksyllä 2017, kun Alajärvellä pidettävää kokousta suunniteltiin.

Aallokko kutsuu -hankkeen toimenpiteet Alajärveen liittyvän Aalto-tiedon levitystä varten toimivat Nelimarkka-residenssin ja mittavan Mestarit yhdessä -näyttelyn Aalto-osuuden kautta. Taiteilijatalon asukkaat levittävät tietoa koteihinsa päästyään ja näyttely on suunniteltu siihen muotoon, että sitä on helppo kierrättää eri kokoonpanoina ja esittää erilaisissa tiloissa. Näyttelyä on tarjottu mm. Suomen ulkomaan instituuteille sekä muille kansainvälisille yhteistyökumppaneille. Suomen Madridin instituutti ja Frame Galleria Malagan seudulla ottivat heti kopin näyttelystä ja yhteistyö heidän kanssaan on työn alla.

Hankkeen päätteeksi toteutettiin vielä Mestarit yhdessä -matka Madridiin, jonka päätavoitteena oli tutustuminen Suomen Madridin instituutin näyttelytiloihin. Samalla matkalla ehdittiin seurata myös Eeron ja Alvarin jalanjalkia.

b. aikataulu

Aallokko kutsuu -hankkeen oli määrä käynnistyä 1.11.2015. Toiminta alkoi varovasti omalla riskillä 1.12.2016, koska hankkeen tukipäätös viivästyi ja hyväksyttiin vasta 19.4.2016. Viivästyminen jakoi hankkeen karkeasti katsottuna kahteen jaksoon. Ensimmäisellä jaksolla 2016 edettiin varovasti, kerättiin aineistoa, suunniteltiin ja verkostoiduttiin ja toisella jaksolla 2017 toteutettiin merkittävimmät tapahtumat.

2016

Perehtyminen Aalto-aineistoon alkoi heti tammikuussa lukemalla kirjallisuutta ja vieraillemalla Jyväskylän Aalto-museossa ja säätiön arkistossa. Arkistossa käyntejä tuli lisää myöhemässä vaiheessa, kun oli ajankohtaista valita Alajärveen liittyviä valokuvia Mestarit yhdessä -näyttelyyn.

Alueen taiteilijat ja kuvataideopettajat kävivät kevättalven mittaan tutustumassa Väinölän tiloihin. Heidän kanssaan pidettiin pian ensimmäinen työkokous ja alettiin suunnitella ryhmänäyttelyä Väinölän tiloihin.

Aallokko kutsuu -hanke osallistui keväällä 2016 Visit Finlandin, Culture Finlandin ja Blueberry Consultingin tapaamisiin ja kokosi yhteistyössä heidän kanssaan

matkailupaketin Alajärvi in the footsteps of Alvar Aalto, joka oli mukana Milanon Be Nordic messuilla toukokuussa.

ajankohtaiseksi noussut Aalto ja Väinölä innosti uusia kulttuuritoimijoita hankkeisiin. Aallokko kutsuu, oli mukana tekemässä suunnitelmaa hankkeille Väinölä valmiiksi ja Elävä Aalto. Investointihanke Väinölä valmiiksi tarvitsi käyttösuunnitelman rakennukselle ennen kuin hakemus eteni mihinkään. Käyttösuunnitelma, joka on yksi Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitteista, valmistui kesällä.

Väinölä valmiiksi hankkeen tukipäätös tuli vasta 19.4.2017, joten Villa Väinölään restaurointi työ pääsi alkuun vuoden alkuun ajateltua myöhemmin, mikä vaikutti hankkeen keston. Restaurointityö valmistui Aallokko kutsuu -hankkeen päättymisen jälkeen kesällä 2018.

Hankesuunnitelmassa olevia tapahtumia ei voitu toteuttaa Väinölässä aikataulun mukaan, koska rakennus pysyi pitkään työmaana. Satunnaisia tapahtumia pidettiin kuitenkin keskeneräisessä rakennuksessa: muutama lehdistötilaisuus, näyttely, luento, konsertti ja työpaja sekä opaskierroksia ja avoimia ovia tarvittaessa.

Hankkeen ensimmäinen opintomatka toteutettiin syyskuussa Alicanteen, Murciaan ja Torreviejaan.

2017

Pieneksi suunniteltu Väinölään perusnäyttely Alvar Aalto – Elämää Alajärvellä sai uudet mittasuhteet, kun se päätettiin siirtää Nelimarkka-museon tiloihin ja otettiin museon isäntä Eero Nelimarkka mukaan näyttelykokonaisuuteen. Kevät 2017 kului pääasiassa näyttelyaineiston kokoamisessa, valikoimisessa, järjestämisessä, ripustuksen suunnittelussa ja seinätekstien kirjoittamisessa.

Tammikuussa valmistui Power-point esitys Alvar Aalto – Elämä ja työ Alajärvellä Aalto-kaupunkien verkostosopimuksen allekirjoitustilaisuutta varten sekä Mestarit yhdessä -projektin esite Alvar Aallon syntymäpäivä tilaisuuteen, joka järjestettiin Väinölässä 3.2.2017.

Alvar Aallon syntymäpäivä 3.2.2017, taustalla pyöri Alvar Aalto - Elämä ja työ Alajärvellä Power-point-esitys ja tilaisuudessa jaettiin Mestarit yhdessä esitettä. Kuva Nelimarkka-museon arkisto.

Maaliskuussa pidettiin työkokous Alajärven Musiikkiopistolla. Mukana oli myös Mikko Rasila, jonka oli määrä käsikirjoittaa ja esittää musiikkimonologi Mestarit yhdessä yhteistyössä musiikkiopiston oppilaiden kanssa.

Huhtikuussa tehtiin Mestarit yhdessä -näyttelyyn liittyvä opintomatka Toscanan alueelle ja Riolaan. Matkalla kerättiin aineistoa kesän juhlanäyttelyä varten.

Mestarit yhdessä -Eero Nelimarkka ja Alvar Aalto Alajärven maisemissa täytti kaikki museon näyttelytilat 17.6. – 24.9.2017. Osa näyttelyä on esillä yhä edelleen. Näyttelyn yhteyteen järjestettiin oheistoimintaa Mestarit yhdessä -viikolla elokuussa.

Hankevetäjä teki ylimääräisen matkan Espanjaan selvittääkseen musiikkimonologin tilantta kesällä 2017 ja tutustui samalla Fuengirolan alueen näyttelytiloihin ja kulttuuritoimijoihin. Vaikka matka epäonnistui musiikkimonologin suhteen, syntyi matkalla uusia yhteistyösuunnitelmia näyttelyvaihdosta ja taideprojekteista mm. Sofia-opiston ja Frame Gallerian kanssa.

Tutustuminen Fuengirolan Sofia-opiston näyttelytiloihin kesällä 2017, lähialueella toimii Leader-ryhmä Valle del Guadalhorche, joka on toteuttanut mielenkiintoisen kirkko-reitin. Kuva Nelimarkka-museon arkisto.

Projektiryhmän kolmas opintomatka tehtiin Berliiniin ja Kasseliin syyskuun ensimmäisellä viikolla.

Vuoden lopussa elätettiin toivoa saada Väinölän kunnostus valmiiksi vielä kevään aikana ja yhdistää hankkeen päätösjuhla Villa Väinölän avajaisjuhlan kanssa. Hankkeelle saatiin jatkoaikaa 31.5.2018 saakka. Väinölän kunnostusta viimeisteltiin vielä kesäkuun puolella, joten juhlaa ei hankkeen aikana järjestetty.

Aallokko kutsuu -hankkeella ei ollut muita tapahtumia 2018 kuin Mestarit yhdessä-matka Madridiin toukokuussa. Suomen Madridin instituutti kiinnostui Mestarit yhdessä näyttelystä ja hankkeen aikana ehti vielä käydä tutustumassa instituutin näyttelytiloihin.

c. resurssit

Alvar Aalto ja hänen Villa Väinölä-rakennuksensa on arvokas arkkitehtuurihistoriallinen kokonaisuus, joka on liitetty Nelimarkka-museon hallintaan 2015. Kahden suurmiehen sovittaminen samaan toimintayksikköön, molempien arvoja kunnioittaen, vaatii ammattitaitoa.

Taidehistorioitsijataustaisella hankevetäjällä on lähes 20 v. työkokemus Nelimarkka-museolla ja valmius vastata tarpeisiin, joka Aallokko kutsuu -hanke vaatii. Läheiset ja

pitkään kestäneet suhteet Nelimarkka-museon henkilökunnan, alueen taiteilijoiden sekä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa on varmistanut hedelmällisen yhteistyön ja riittävät resurssit onnistuneesti toteutetulle hankkeelle.

Nelimarkka-museon kansainvälinen toiminta kymmenien vuosien takaa ja olemassa olevat kansainväliset suhteet toimivat vahvana pohjana hankkeen toteuttamisessa.

Alvar Aalto sekä hänen elämä ja työ Alajärvellä on ollut varsin tuntematon aihe mihin tarttua. Taide- ja arkkitehtuurihistoriallinen tuntemus antoi resurssit toteuttaa hanke museoammatillisesti oikealla tavalla: lähdekriittisen aineistonkeruun, näyttelynkokoamisen ja suunnittelun, kansainvälisen yhteistyön ym. suhteen.

Alueen taiteilijoiden tuki ja näkemykset ovat olleet suurena apuna ja tuoneet taiteilijan näkökulmaa kehitystyöhön Väinölä-rakennuksen tilankäytön ja toiminnan suhteen. Opintomatkojen työryhmät ovat olleet korvaamattomia yhteistyön ideoinnissa.

Avoimien ovien tilaisuuksien vierailijat ym. henkilöt, jotka ovat lähestyneet hanketta omilla kertomuksillaan ja toivomuksillaan, ovat toimineet merkittävänä lisäresurssina hankkeen lopputuloksen saavuttamista varten.

Suuri merkitys hankkeen toteuttamiselle on ollut myös kansainvälisten taiteilijoiden innokas verkosto, joka vuosien varrella on rakentunut Nelimarkka-museon työn ympärille ja kasvanut edelleen hankkeen myötä.

d. toteutuksen organisaatio

Hankevetäjä on laatinut hankkeen päälinjat, jättäen tilaa eri kohderyhmien toiveita varten. Hanketta ovat olleet toteuttamassa Nelimarkka-museon lisäksi kuvataiteilijat, kuvataideopettajat, Eero Nelimarkan huvilaseura ry, toimittajat, konservaattorit, tulkit, kulttuurituottajat, kirjastohenkilökunta, arkkitehdit, matkailualan yrittäjät, Aaltoa ja Aarioita ry ym. kulttuurista kiinnostuneet paikalliset ohikulkijat ja kansainvälisesti opintomatkoihin liittyvät kansainväliset toimijat.

Nelimarkka-museon henkilökunta on toiminut aktiivisena organisaattorina koko hankkeen ajan ja osallistunut hankkeen jokaiseen vaiheeseen. Niin suunnittelu-, tiedotus- ja toteutustehtäviin, kuin opintomatkoihinkin.

Alueen kuvataiteilijat ja kuvataideopettajat ovat olleet innokas joukko suunnittelemaan omaan alaansa liittyvää toimintaa Väinölään ja osallistumaan hankkeen opintomatkoihin. Heidän kanssa on olemassa valmiit suunnitelmat ryhmänäyttelyä MONET – mestarit yhdessä varten. Työryhmän kanssa on suunniteltu myös pienempiä paikallisia tapahtumia ja opintomatoilla syntyneitä mittavampia kansainvälisiä yhteistyöprojekteja.

Hankkeen alussa oli mahdollista toimia Väinölässä pienimuotoisesti. Alun perin ajateltuja kulttuuritoimijoiden yhteistyötapahtumia ei voinut toteuttaa

keskeneräisessä rakennuksessa. Aaltoa ja Aarioita ry järjesti rakennuksessa konsertin, muutaman info-tilaisuuden ja työpajatapahtuman, ennen kuin tila muuttui rakennustyömaaksi.

e. kustannukset ja rahoitus

Aallocko kutsuu -hankkeen budjetti, joka myös täyttyi on hankehakemuksessa 100 000€. Rahoituksesta on vastannut Aisapari ry 90% osuudella ja hanke 10% osuudella. Hankkeen osuus koostuu yksityisrahasta ja vastikkeettomista työtunneista. Yksityisraha on kertynyt hankkeen opintomatkoista ja vastikkeeton työ työryhmän suunnittelu- sekä palautekokouksista.

Nelimarkka-museo on osallistunut Mestarit yhdessä yhteistyönäyttelyn tiedotukseen, ripustukseen ym. liittyviin kuluihin.

f. raportointi ja seuranta

Hankkeen vaiheista on raportoitu nimenkirjoittajille, rahoittajalle, lehdistölle ym. kotimaisille ja kansainvälisille sidosryhmille. Hankkeen aikana järjestettiin infotilaisuuksia ja avoimien ovien päiviä Villa Väinölässä ja Nelimarkka-museolla, missä esiteltiin tietoa hankkeen tavoitteista ja etenemisestä. Tilaisuuksissa on myös ollut mahdollista ilmoittautua hankkeen opintomatoille.

Tiedotteita lähetettiin ensimmäisen vuoden aikana lähes kuukausittain, myöhäisemmässä vaiheessa harvemmin. Tiedotus hoitui pääasiassa Nelimarkka-museon kautta Mestarit yhdessä -näyttelyn aikana. Museon tiedotuskanavat: viikkotiedotteet, ilmoitukset, facebook ja www-sivut tavoittivat laajan yleisön ja näyttely herätti kiinnostusta jopa kansainvälisellä tasolla.

Mestarit yhdessä -näyttelyn onnistumista seurattiin yleisönkyselylomakkeen avulla.

g. toteutusoletukset ja riskit

Toteutusoletukset täyttyivät suurin piirtein sisällöllisesti, mutta eivät aikataulullisesti. Alvar Aallon elämäntyö Alajärvellä on sovitettu Nelimarkka-museon toimintaan yhteisnäyttelyn Mestarit yhdessä- Eero ja Alvar Alajärven maisemissa, kautta. Kiertoon suunniteltu näyttely levittää tietoa Alvar Aallon elämästä ja työstä Alajärvellä. Villa Väinölän käyttösuunnitelma on hyväksytty Alajärven kaupunginhallituksessa, mutta suunnitelmaa toteutetaan vasta satunnaisesti.

Oletuksena oli, että Villa Väinölän toiminta olisi käynnissä ja pysyvää hankkeen päättymisen jälkeen. Toiminta jatkuisi hankkeen jälkeen museosihteerin ja jatkohankevetäjän turvin. Alakerrassa olisi esillä perusnäyttely Aalosta Alajärvellä sekä vaihtuvia käyttösuunnitelmanmukaisia näyttelyitä. Keittiötiloissa toimisi

Nelimarkka-museon Café de Nelimarkan sivupiste Café Casa Väinö sekä kulttuuriväkeä ja matkailijoita palveleva info-piste. Yläkerrassa toimisi arkkitehtuuri-, muotoilu- ja kuvanveistoresidenssi ja yläkerran yleishyödyllisissä tiloissa olisi säännöllistä toimintaa mm. kokouksia ja kursseja.

Hankkeen suurin oletettu riski oli saada riittävästi osallistujia opintomatkoille ja yksityisen rahoituksen osuus täyteen. Matkoille osallistui joka kerta pieni, mutta riittävä ja innokas ryhmä toimijoita. Ainoastaan opintomatka Mustarinda-residenssiin jäi toteutumatta. Kestävän kehityksen periaatteista residenssitoiminnassa on kuitenkin keskusteltu toiminnanjohtajan kanssa ja residenssien välinen yhteys on avattu.

Väinölän restauroinnin kesto osoittautui ennalta arvaamattomaksi riskiksi. Koska Väinölän toimintaa ei saatu täydellä teholla käyntiin hankkeen aikana, jäi se hankkeen päättymisen jälkeenkin säästöliekille. Väinölään majoittuu satunnaisia taiteilijavieraita ja siellä järjestetään pienimuotoista toimintaa. Lokakuussa 2018 käynnistynyt hanke Matkailua Alajärven Aalloilla pitää Väinölän toimistoa työpisteensä ja ovia auki työn sallivan mahdollisuuksien mukaan.

4.3. Yhteistyökumppanit

Aallokko kutsuu -hankkeen merkittävin yhteistyökumppani joka vaiheessa on ollut Nelimarkka-museo ja sen henkilökunta.

Tiivistä alueellista yhteistyötä on tehty myös MONET-ryhmän ym. kuvataideopettajien ja kuvataiteilijoiden kanssa. Eero Nelimarkan Huvilaseura ry on osallistunut aktiivisesti hankkeen opintomatkoihin ja toiminut tukena koko hankkeen ajan. Alajärven ja Lappajärven kirjastot ovat olleet pienimuotoisesti mukana hankkeen toiminnassa, osallistumalla opintomatkkaan, suunnittelemalla yhteistyötä ja tarjoamalla tilojaan käytettäväksi. Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston kuvataidekoulu Eero on osallistunut opintomatkoihin ja tuonut hankkeelle mielenkiintoisia kansainvälisiä yhteistyöideoita Murcian kuvataidekoulun kanssa. Alajärven Musiikkiopisto oli innokkaana mukana suunnittelemassa Mestarit yhdessä musiikkimonologia, joka ei valitettavasti toteutunut. Matkailuyritykset CulTours Oy, Tmi ARTrails ja Ysimatkat Oy ovat olleet järjestämässä hankkeen opintomatkvoja ja retkiä. Aaltoa ja Aarioita ry. järjesti muutaman tilaisuuden Villa Väinölässä hankkeen alussa, ennen kuin Väinölä muuttui rakennustyömaaksi.

Aallokko kutsuu -hanke on tehnyt yhteistyötä investointi -hanke Väinölä valmiiksi kanssa, laatimalla Väinölään käyttösuunnitelman ja auttamalla hankesuunnitelman kirjoittamisessa. Aallokko kutsuu -hanke oli myös mukana laatimassa suunnitelmaa Elävä Aalto -hanketta varten. Tarkoituksena oli, että Elävä Aalto kokoaa henkilöhaastattelut, joita voi hyödyntää mm. Mestarit yhdessä -näyttelyn opastuksessa ja tarvittaessa myöhemminkin museon työssä. Haastattelut eivät ehtineet valmistua Mestarit yhdessä -näyttelyä varten, mutta niitä voidaan

hyödyntää jatkossa, kun ne saadaan käyttöön. Elävä Aalto on ollut myös Aallokko kutsuu -hankkeen apuna Väinölän esittelytilaisuuksien pidossa.

Yksittäiset henkilöt ovat osallistuneet hankkeeseen innokkaasti. Alajärven ensimmäinen kulttuurisihteeri Liisa Heinilä on tarjonnut omaa runsasta Aalto-tietoa hankkeelle sekä avannut oman arkistonsa käyttöä varten. Kuvanveistäjä Antti Maasalo neuvoi kuvanveistoresidenssiin liittyvissä työkaluhankinnoissa ja tilankäytössä. Hän teki myös Suomi 100 juhlavuoden kunniaksi sinisen valoteoksen Alajärven kaupungintalon seiiniin. Alajärvilähtöinen arkkitehti Tuomo Joensuu on tuonut oman näkemyksensä arkkitehtuuri-residenssiä ja Villa Väinölän käyttöä ajatellen sekä käyttänyt Tampereen Yliopiston kansainvälisen arkkitehtuurikongressin professoreita Väinölässä. Alajärvi-juurinen kuvataiteilija Wolf Hamm Berliinistä, muusikkovaimonsa Sybillan kanssa ovat toimineet oppaina Berliinissä sekä yhteyshenkilöinä sikäläisiin residensseihin ja gallerioihin. Nelimarkka-residenssissä työskennellyt kuvataiteilija, kuvataideopettaja Paola Ruiz Molto toimi yhteyshenkilönä ja oppaana opintomatkallemme Alicantessa. Kuvanveistäjä Alberto Ferretti, toimi yhteyshenkilönä Torrevieijassa. Hän järjesti mm. Elina Förstin teoksen mukaan kulttuurikeskuksen näyttelyyn.

Sybilla ja Wolf Hamm Väinölässä kesällä2016, kuva Nelimarkka-museon arkisto

Jyväskylän Alvar Aalto-säätiö, Aalto-kaupunkien verkosto, Helsingin Kansallisgalleria Ateneumin konservointilaitos ja Mustarinda-residenssi Hyrynsalmella ovat toimineet hankkeen yhteistyökumppanina valtakunnallisella tasolla. Aalto-säätiö lainasi suuren osan valokuvista, pienoismalleista sekä yhden videon Mestarit yhdessä -näyttelyä varten. Mustarindan kanssa on keskusteltu kestävän kehityksen asioista ja Ateneumilta tuli hyviä ripustusneuvoja Mestarit yhdessä näyttelyä varten.

Korvaamaton kansainvälinen yhteistyökumppani Firenzessä on ollut konservaattori, tulkki, paikallisopas Marja Korhonen. Kansainvälisiä yhteistyökumppaneita ovat olleet myös Saksan ja Madridin ulkomaaninstituutit. Madridin instituutti on tilannut itselleen Mestarit yhdessä -näyttelyn pienenä kokoonpanona. Murcian La Postiza ja La Conservera residenssien kanssa syntyi idea arkkitehtuurisymposiumista Väinölään. Murcian yliopiston kuvataiteenlaitos on innokas solmimaan taiteilijanvaihtosopimuksia Alajärven kaupungin kanssa sekä erityisen kiinnostunut Väinölä-residenssin arkkitehtuuriyksikön toiminnasta. Espanialaisia yhteistyökumppaneita ovat olleet myös Sofia-opisto Fuengirolassa, joka on tarjonnut näyttelytilaansa käytettäväksi mm. Mestarit yhdessä -näyttelyä varten. Frame

Galleria on kiinnostunut yhteistyön kehittämistä Nelimarkka-museon alueen taiteilijoiden kanssa. Yhteistyö Bar Maskin kanssa alkoi hyvin, mutta päättyi ikävästi Mikko Rasilan sairauskohtaukseen. Maskiin ajateltu Mestarit yhdessä monologi ei toteutunut.

4.4. Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen merkittävin tulos on Mestarit yhdessä-kokonaisuus. Ensimmäinen askel kohti hankkeen päätapahtumaa Mestarit yhdessä -näyttelyä oli Alajärven entisen Kulttuuritoimen arkistoista löytyneet Alajärven ja Aaltoon liittyvät valokuvat. Niistä koottiin näyttely Villa Väinölään, joka oli esillä ennen restaurointityön alkamista. Toinen vaihe oli kuviin liitetty teksti, joka on koottu Liisa Heinilän ja Aalto-säätiön arkistoista sekä Aalto-kirjallisuudesta. Koosteesta valmistui Power-point esitys: Alvar Aalto – Elämä ja työ Alajärvellä. Esitystä on käytetty Alajärven kaupungin tilaisuuksissa.

Näyttelyyn Mestarit yhdessä – Eero ja Alvar Alajärven maisemissa kertyi laajasti aineistoa sekä Alvar Aallon elämäntyöstä kokonaisuudessaan, että Alajärven osuudesta suhteutettuna siihen. Tieto on tekstien ja valokuvien muodossa vedostettu alumiinitauluille, jotka jäävät pysyvästi Nelimarkka-museon käyttöön. Näyttely oli esillä Nelimarkka-museon tiloissa ja se pääsi mukaan valtakunnalliseen Suomi 100 ohjelmaan.

Alumiinitauluista ja Alajärven kulttuuritoimen vuonna 1998 esitetystä Aalto 100 v. näyttelyssä olleista valokuvista on koottu Villa Väinölään perusnäyttely, joka ripustettiin hankkeen päättymisen jälkeen. Alumiinitauluista voi koota vaivattomasti myös erilaisia liikuteltavia Aalto-teemanäyttelyitä, jotka levittävät eteenpäin tietoa Alvar Aallon elämäntyöstä Alajärvellä. Helposti kuljetettava kokonaisuus on jo tilattu Espanjaan mm. Frame Galleriaan Malagan seudulle ja Suomen Madrid-instituuttiin.

Näyttelyn Mestarit yhdessä – Eero ja Alvar Alajärven maisemissa yhteyteen syntyi Mestarit yhdessä -viikko. Viikko ajoittui Nelimarkka-museon syntymäpäivän yhteyteen 8.8.2017 ja se jäi museon pysyväksi tapahtumaksi. Viikkoa vietettiin jo toisen kerran kesällä 2018.

Näytelmä Kaksi viisasta miestä, kuvat Nelimarkka-museon arkistosta

Hankkeen aikana valmistui tavoitteidenmukainen käyttösuunnitelma Villa Väinölään. Suunnitelma hyväksyttiin Alajärven kaupunginhallituksessa ja se toimi perustana laadittaessa investointihankkeelle Väinölä valmiiksi hakemusta. Investointihanke hyväksyttiin 19.4.2017. Ennen sitä oli Väinölään yläkerran käyttösuunnitelmaan tehtävä pieniä muutoksia. Nelimarkka-residenssin toimitiloja vähennettiin puolella. Nelimarkka-residenssin arkkitehtuuri-, muotoilu- ja kuvanveistoyksikön käyttöön jäi kaksi makuuhuonetta. Toinen puoli yläkertaa päätettiin muuttaa yleishyödylliseksi tilaksi alueen kokous- ja työpajatoimintaa varten.

Kulttuurimatkailun edistämiseen tähtäävät tulokset ja vaikutukset näkyvät Mestarit yhdessä-näyttelyyn kertyneessä Aalto-tiedossa ja tiedoista kootuissa Aalto-opastuskierroksissa. Hankevetäjä on kierrättänyt ryhmiä sekä Mestarit yhdessä -näyttelyssä että Alajärven kaupungin Aalto-kohteissa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Mestarit yhdessä -näyttely oli suosittu ja osa näyttelyä on edelleen esillä Nelimarkka-museon perusnäyttelynä.

Hanke osallistui ensimmäisenä keväänä 2016 Culture Finlandin tapaamisiin ja kokosi yhteistyössä CF:n ja Blueberry Consultingin kanssa matkailupaketin ”Alajärvi in the footsteps of Alvar Aalto”. Paketti oli esillä Be Nordic messuilla Milanossa 2016 ja jäi Visite Finlandin haltuun.

Villa Väinölään kahvio Café Casa Väinön tavoite matkailun edistäjänä ei ehtinyt toteutua hankkeen aikana. Kahvioon on kerätty Aalto-kirjallisuutta ym. aineistoa, joka tulee palvelemaan matkailijoita tulevaisuudessa.

Hankkeen tuloksena syntyi projektiryhmä, jonka kokoonpano vaihteli tapahtumien mukaan. Aktiivisimmat osallistujat olivat Nelimarkka-museon väki, MONET-ryhmän taiteilijat ja kuvataideopettajat, Eero Nelimarkan huvilaseura ja kirjasto-ihmiset. Ryhmän voimin mietittiin Villa Väinölään käyttösuunnitelmaa niin residenssi- kuin yleishyödyllisestä näkökulmasta. Kuvataide-ihmiset antoivat hyviä neuvoja sisustamisen, sisällön ja tarvikkeiden suhteen. MONET-ryhmä kokoontui useita kertoja hankkeen aikana ja tuloksena syntyi idea MONET mestarit yhdessä näyttelystä. Alkuperäinen ajatus oli, että Nelimarkka-museossa olisi vanhojen mestareiden näyttely ja Väinölässä ajankohtaisten mestareiden näyttely samaan aikaan rinnakkain Suomen juhluvuoden kesällä 2017. MONET mestarit yhdessä -näyttely on esittämättä, mutta edelleen mukana ohjelmassa .

Opintomatkoihin osallistui aina pieni, mutta innokas ja aktiivinen kokoonpano projektiryhmäläisiä. Alicante – Murcia – Torrevieja matkan tuloksena syntyi yhteistyöidea residenssin La Postizan kanssa Väinölässä toteutettava arkkitehtuuri-symposiumi, missä pohdittaisi Alvar Aallon tapaa työskennellä ”Alvar Aalto’s Mediterranean dream”. Mukaan tulisi arkkitehteja omalta alueelta, Murciaista ja Berliinistä. Murcian Yliopisto on myös erittäin halukas näyttelyvaihtoyhteistyöhön ja kuvataidelaitoksen johtaja professori Aurora Ramirez varasi heti kuukauden oleskelun arkkitehti miehensä kanssa Väinölään arkkitehtuuriresidenssiin elokuuksi

2018. Kuvataidekoulu Eeron ja Murcian kuvataidekoulun välillä syntyi yhteistyösuunnitelma opetustyönvaihdosta ja yhteistyöstä Villa Väinölän tiloissa.

ALICANTE – MURCIA – TORREVIEJA syyskuussa 2016

Matkaan osallistuivat: Elina Alkio, Aino Mäntyvaara, Elina Försti, Ritva Lindberg, Päivi Haapaniemi, joka on ottanut kuvat sekä hankevetäjä Maria Lampinen.

ALICANTE

MURCIA

TORREVIEJA

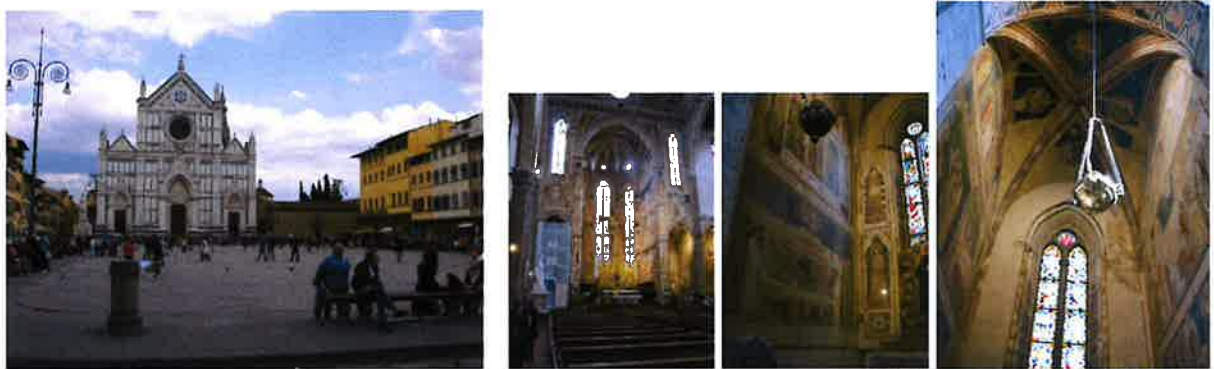

Toscanan opintomatalla seurattiin Eeron ja Alvarin jalanjälkiä ja nähtiin sekä kuvattiin samoja kohteita mistä Eero on inspiroitunut ja mitkä Alvar on häämatkallaan merkannut karttaansa. Kuvat vedostettiin alumiinitauluille osaksi Mestarit yhdessä -näyttelyä. Esim. San Marcon luostari ja Fra Angelicon maalaus on toiminut Villa Väinölän lähtökohtana. Opintomatkan yhteydessä vietimme myös päivän Riolassa ja tutustuimme Aallon suunnittelemaan Riolan kirkkoon, joka on aikalainen Alajärven kaupungintalon kanssa. Paikan päällä oli rakennusvaiheessa mukana ollut herra sekä Bolognan paikallisopas. Opastukset tulkkasi meille Firenzen paikallisopas Marja Korhonen. Marja Korhosen avulla saimme myös yhteyden alueen Leader-ryhmään GAL Appennino Bolognaise, joka on kiinnostunut mahdollisesta yhteistyöstä tulevaisuudessa. Matkan tulokset liitettiin osaksi Mestarit yhdessä -näyttelyä.

FIRENZE

Matkaan osallistuivat Liisa Heinilä, Sirkka-Liisa Koponen, Matti Koponen, Päivi Haapaniemi, joka otti kuvat sekä Maria Lampinen.

RIOLA JA FIESOLE

SIENA

Berliini valikoitui opintomatkan kohteeksi, koska siellä toimii joukko Nelimarkka-residenssissä työskennelleitä taiteilijoita. Meitä opasti mm. äitinsä puolelta alajäveläinen Wolf Hamm sekä Aalto-tutkija Clemens Hemilke. Kartoitimme näyttelyn- vaihdon ja esittämisen sekä residenssiyhteistyön mahdollisuuksia. Esittelimme myös MONET-ryhmää ja Mestarit yhdessä -näyttelyä joka kohteessa. Vierailimme Suomen Saksan instituutin tiloissa ja pidimme siellä työkokouksen. Vaikutuimme suuresti Kasselin Documenta -näyttelystä ja tuloksena syntyi ajatus järjestää mittava esim. Biennale -näyttely Alajärvellä, joka levittyisi koko kaupunkikuvaan.

BERLIINI JA KASSEL

Matkaan osallistuivat Leena Passi, Juhani Passi, Elina Försti ja Maria Lampinen, kuvat ovat Leena ja Juhani Passin ottamia.

Madridin opintomatalla merkittävin tulos oli vierailu Suomen Madridin instituutissa ja tutustuminen heidän tiloihin. Tapaamisen aikana sovittiin, että he ottavat Mestarit yhdessä -näyttelyn ohjelmaansa. Tarkemmasta ajankohdasta sovittaisi myöhemmin.

MADRID JA TOLEDO

Matkaan osallistuivat Liisa Heinilä, Annikki Ojala, Päivi Pippola ja Maria Lampinen. Kuvat: Nelimarkka-museon arkisto.

Hankevetäjän ylimääräinen työmatka Malagan alueelle kesällä 2017, tuotti tulosta uusien kontaktien muodossa. Suomalaisen ylläpitämä Sofia-opisto on erittäin kulttuurimyönteinen ja kiinnostui Mestarit yhdessä -näyttelystä. Hankevetäjä kävi tutustumassa opiston näyttelytiloihin. Fuengirolassa sijaitseva Frame Galleria

kiinnostui Nelimarkka-museon alueen taiteilijoista, näyttelyistä ja alueen taiteeseen liittyvistä luennoista. Frame on perustamassa taiteiliaresidenssiä lähellä sijaitsevan Axarquian alueelle, jossa toimii Leader-ryhmä Ceder Axarquia. Matkan vaikutuksena oli into yhteistyöhön ja yhteisiin projekteihin Axarquiassa ja Etelä-Pohjanmaalla. Toinen toimintaryhmä löytyi myös Malagan alueelta LAG Guadalhorche, joka mm on toteuttanut hienoja luonto ja kirkkoreittejä omalla alueellaan.

Kokoukseen tarvittaen on peräänkuulutettu Aallokko kutsuu -hankkeelta monelta taholta. Sellainen yleishyödyllinen tila on nyt tarjoilla Villa Väinölän yläkerrassa.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Tyhjänä olleen Villa Väinölä rakennuksen toimintaa ei saatu Aallokko kutsuu -hankkeen aikana viritettyä täydelle teholle, niin kuin käyttösuunnitelman tavoitteena oli. Rakennuksen restaurointityö oli haastava ja vei reilusti laskettua enemmän aikaa. Väinölä on otettu käyttöön hankkeen päättymisen jälkeen ja kunnostuksen valmistuttua siellä järjestetään pienimuotoista toimintaa. Tila kaipaisi Aallokko kutsuu -hankkeen tuloksena syntyneitä mittavampia projekti-ideoita toteutettaviksi, että toiminnasta tulisi käyttösuunnitelman mittaista.

Esitän jatkotoimenpiteeksi, että Aalto-kokonaisuutta kehitetään edelleen ja otetaan Alvar Aallon vanha sairaalarakennus 1924 – 27, mukaan hankesuunnitelmaan. Hyödynnetään Aallokko kutsuu -hankkeen kansainvälisiä kontakteja ja opintomatkojen kautta syntyneitä ideoita. Aallokko kutsuu -hankkeen aikana syntyi idea kansainvälisestä jatkohankkeesta ”Eeron ja Alvarin asialla” – molemmat herrat olivat kosmopoliitteja ja painottivat kansainvälistymisen merkitystä. Kv-hanketta voisi lähteä suunnittelemaan yhteistyössä Ceder Axarquian ja Appennino Bolognaisen alueiden toimintaryhmien kanssa. Yhteyshenkilöinä Axarquian alueella voidaan käyttää Frame Gallerian henkilökuntaa valokuvaaja Kristian Kaarna ja galleristi Markus Ahoa, he ovat perustamassa Frame-residenssiä alueelle. Appennino Bolognaisen alueella meitä palvelee ilomielin Firenzen paikallisopas Marja Korhonen.

Yhteistyö Ceder Axarquian alueen kanssa voisi olla Nelimarkan yhteyteen, muotokuvaan ja maisemiin liittyvä projekti. Kristian Kaarna on muotokuva ja maisema -kuvaaja. Väinölään voisi toteuttaa muotokuva ja maisema seminaari ja vastaava Frame residenssin tiloihin kun se valmistuu??

Yhteistyö Appenniino Bolognaisen kanssa liittyisi Aaltoon. Aallon suunnittelemiin Riolan kirkkokeskukseen ja Alajärven Aalto-keskukseen, rakennukset ovat aikalaisia. Kysymykseen voisi tulla näyttelyn vaihtoprojekti esim. Villa Väinölän ja Riolan seurakunnan tiloissa.

Jos kv-hanke ei onnistu voi Murcian kontaktejen kanssa toteuttaa yhteistyöprojektina kehittämishanke jonka tuloksena järjestetään Aalto-symposiumi Villa Väinölään. Symposiumiin osallistuvien kansainvälisten Aalto-tutkijoiden tehtävänä olisi esim. laatia Aallon sairaala-rakennukselle käyttösuunnitelma yhteistyössä Nelimarkka-museon henkilökunnan kanssa. Hankkeen aikana voisi myös selvittää mahdollisuutta järjestää alueella säännöllisesti toistuva kaupunkikuvaan levittyvä mittavampaanäyttelyä – mallina Kasselin Documenta – joka vahvistaisi Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitetta profiloida Alajärvestä taiteen ja arkkitehtuurin kaupunki.

Väinölän ja sairaalan näyttelyohjelmaa voisi jakaa siten, että Väinölä olisi ammattilaisille ja sairaala harrastelijoille. Kuvataiteen harrastajat ovat kovasti kaivanneet näyttelytilaa, sen jälkeen kuin Taidekammari lakkautettiin.

Alvar Aallon elämäntyö Alajärvellä on nyt dokumentoitu Mestarit yhdessä -näyttelyn muotoon tekstein ja kuvin. Aallokko kutsuu -hankkeen tavoitteena on ollut tehdä suunnitelma tiedon levittämistä varten. Suunnitelmana on sisällyttää tulevaan hankkeeseen myös Mestarit yhdessä -näyttelyn kierrätys ja sitä kautta Aalto-tiedon levittäminen alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Suomen ulkomaaninstituutti Madridissa sekä Frame Galleria Fuengirolassa ovat ottaneet näyttelyn omaan ohjelmaansa.

Esitetyt jatkotoimenpiteet seuraavat Villa Väinölän käyttösuunnitelmaa. Väinölässä toteutettaisi Aaltoon ja Nelimarkkaan liittyviä tapahtumia. Hanketta toteutettaisi villa Väinölässä, joten rakennus saisi kaivattua eloa samassa yhteydessä. Uutena kehityskohteena olisi Alajärven vanhan sairaalan käyttöönotto kulttuuritoimintaa varten.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Tapani Kotanen
talousjohtaja

Alajärvi 4/12-18

Vesa Koivunen
KUPANGINJOHTAJA

